

អង្គការសហគមន៍ទន្លេត្នោត

Sahmakum Teang Thaut Organization • a Cambodian Urban NGO

ការពិពណ៌នា និងតួលេខ#៤៤ ខែធ្នូ ឆ្នាំ២០២១

រឿងរ៉ាវរបស់ស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុងនៅក្នុង
បរិបទកូវីដ-១៩

អង្គការសមាគមធាងត្នោត

Sahmakum Teang Tnaut Organization • a Cambodian Urban NGO

អង្គការសមាគមធាងត្នោត (STT) ត្រូវបានបង្កើតក្នុងឆ្នាំ២០០៥ និងត្រូវបានចុះបញ្ជីជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាលក្នុងស្រុក ជួយគាំទ្រដល់សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងរាជធានីភ្នំពេញនៅឆ្នាំ២០០៦។ អង្គការសមាគមធាងត្នោតចាប់ផ្តើមជាអង្គការមិនមែនរដ្ឋាភិបាល ក្នុងស្រុកដែលផ្តោតលើការជួយលើកកម្ពស់ផ្នែកបច្ចេកទេសដល់សហគមន៍ក្រីក្រ និងបន្ទាប់មកលូតលាស់ខ្លួន ដោយផលិតជាផែនទី សហគមន៍ក្រីក្រ ការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងការតស៊ូមតិ ដើម្បីសម្រេចគោលដៅរបស់ខ្លួនក្នុងការជួយដល់សហគមន៍ក្រីក្រ និងងាយ រងគ្រោះឱ្យទទួលបានសិទ្ធិដីធ្លី និងសិទ្ធិលំនៅឋាន។

សម្រាប់ព័ត៌មានបន្ថែម សូមទាក់ទង៖

ទូរស័ព្ទលេខ៖ (+៨៥៥) ២៣ ៥៥៥ ១៩៦៤

អ៊ីម៉ែល៖ info@teangtnaut.org

គេហទំព័រ៖ www.teangtnaut.org

ហ្វេសប៊ុក៖ <https://www.facebook.com/sttcambodia>

ត្វីទ័រ៖ <https://twitter.com/STTCambodia>

មាតិកា

មាតិកា.....	i
១. ទិដ្ឋភាពទូទៅ.....	១
២. សេចក្តីផ្តើម.....	២
ស្ថានភាពទូទៅនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅកម្ពុជា.....	២
ក. ជំងឺកូវីដ-១៩ និងសហគមន៍ក្រីក្រនៅក្នុងទីក្រុង.....	២
ខ. ផលប៉ះពាល់លើស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុង.....	៣
៣. វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ.....	៤
គោលបំណង.....	៤
ការសិក្សាលើឯកសារពាក់ព័ន្ធ.....	៤
ការប្រមូលទិន្នន័យ.....	៤
ដែនកំណត់.....	៤
ក្រមខណ្ឌគតិយុត្តិ.....	៥
ក. ច្បាប់ជាតិ.....	៥
ខ. ច្បាប់កូវីដ-១៩.....	៦
គ. ច្បាប់នានាទាក់ទងនឹងការការពារស្ត្រី.....	៧
៤. ការអភិវឌ្ឍន៍សំខាន់ៗ.....	៨
១. សុខភាពផ្លូវកាយ.....	៨
ក. ស្ថានភាពរស់នៅ.....	៨
ខ. អសុវត្ថិភាពនៃស្បៀងអាហារ.....	៩
គ. លទ្ធភាពទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព.....	៩
២. សុខភាពផ្លូវចិត្ត.....	១០
ក. កង្វះប្រាក់ចំណូល និងបំណុល.....	១០
ខ. ការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩.....	១១
ករណីសិក្សា៖ ការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ និងការរើសអើង.....	១២
ករណីសិក្សា៖ សុខភាពផ្លូវចិត្ត និងការរើសអើង.....	១៣
៣. អសុវត្ថិភាពក្នុងការកាន់កាប់ដីធ្លី.....	១៤
៤. អំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ និងការបៀតបៀន.....	១៤
ករណីសិក្សា៖ អំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ.....	១៥
៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន.....	១៦
៦. អនុសាសន៍.....	១៧

១. ទិដ្ឋភាពទូទៅ

ការស្រាវជ្រាវនេះ គឺជាការសិក្សាបន្តពីការសិក្សាអំពីរបៀបរស់ស្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង កាលពីឆ្នាំ ២០១៩^១។ ចាប់តាំងពីមានការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ មក ជីវិតរបស់ស្រីជាច្រើនរាប់មិនអស់ដែលរស់នៅក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ បានទទួលរងផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង។ ការសិក្សានេះ មានគោលបំណងវាយតម្លៃឥទ្ធិពលជាក់លាក់មួយចំនួននៃជំងឺកូវីដ-១៩ ទៅលើក្រុមស្រីទាំងនោះ។

ស្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង តែងតែឈរជួរមុខក្នុងការទាមទារឱ្យមានការគោរពសិទ្ធិដីធ្លី និងលំនៅឋានរបស់ពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ។ ប៉ុន្តែពួកគេក៏ជួបបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ដែលភាគច្រើន គឺដោយសារពួកគេជាស្រីភេទ ហើយស្ថានភាពមួយនេះកាន់តែអាក្រក់ទៅដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩។ បទសម្ភាស ត្រូវបានធ្វើឡើងជាមួយស្រីចំនួន ១២នាក់ មកពីសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងចំនួន ៨ នៅរាជធានីភ្នំពេញ ដែលកំពុងរងការគំរាមកំហែងនឹងការបណ្តេញចេញ។

ស្រីទាំងអស់នោះបានរាយការណ៍ថា ពួកគេមិនមានលទ្ធភាពបំពេញតម្រូវការចាំបាច់ក្នុងគ្រួសារ ដូចជាម្ហូបអាហារ ថ្នាំសង្កូវ និងបង់សងប្រាក់កម្ចីរបស់ពួកគេជារៀងរាល់ខែនោះទេ ដោយសារការធ្លាក់ចុះខ្លាំងនៃប្រាក់ចំណូលដែលបណ្តាលមកពីជំងឺកូវីដ-១៩។ ជាលទ្ធផល សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេបានធ្លាក់ដុនជាយ៉ាងខ្លាំង ដែលធ្វើឱ្យពួកគេមានអារម្មណ៍បាក់ទឹកចិត្ត។

ស្រីដែលមានសមាជិកគ្រួសារធ្វើតេស្តវិជ្ជមាននៃមេរោគកូវីដ-១៩ បានជួបបញ្ហាប្រឈមជាច្រើនបន្ថែមទៀត រួមមានការហាមប្រាមមិនឱ្យចេញពីផ្ទះយ៉ាងតិចចំនួន ១៤ថ្ងៃ ការរើសអើង និងរំលោភបំពានផ្សេងៗពីប្រជាពលរដ្ឋក្នុងសហគមន៍ ក៏ដូចជាមិនសូវទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់ពីអាជ្ញាធរ។ ស្រីមួយចំនួនដែលបានឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ មិនបានទទួលការព្យាបាលនៅមណ្ឌលព្យាបាល ឬទទួលបានថ្នាំព្យាបាលនោះទេ ហើយអ្នកទាំងនោះត្រូវព្យាបាលដោយខ្លួនឯង និងឃុំខ្លួននៅក្នុងផ្ទះរបស់ពួកគេអស់ជាច្រើនសប្តាហ៍មុនពេលជាសះស្បើយ។

ស្រីជាច្រើនមានការភ័យខ្លាចខ្លាំងចំពោះការគំរាមកំហែងឥតឈប់ឈរនៃការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំ ដែលធ្វើឱ្យអ្នកទាំងនោះមានបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ។ កាលពីមុន ស្រីជាច្រើននាក់ចាប់ផ្តើមសកម្មភាពក្នុងការតស៊ូមតិទាមទារសិទ្ធិដីធ្លី និងលំនៅឋានរបស់ពួកគេ។ ក៏ប៉ុន្តែថ្មីៗនេះ ច្បាប់ជាច្រើន ដែលមានលក្ខណៈស្រពេចស្រពិល និងត្រូវបានអនុម័តដើម្បីទប់ស្កាត់ជំងឺកូវីដ-១៩ ត្រូវបានអាជ្ញាធរប្រើប្រាស់ ជាហេតុផលដើម្បីធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ និងចាប់ខ្លួនសកម្មជនក្នុងប៉ុន្មានខែកន្លងមកនេះ។ សកម្មភាពនេះធ្វើឱ្យស្រីជាច្រើនកាន់តែភ័យខ្លាចពីការរឹតត្បិតពីអាជ្ញាធរ ដែលបណ្តាលឱ្យពួកគេអស់សង្ឃឹម និងភ័យខ្លាច ហើយរារាំងពួកគេពីការអនុវត្តសិទ្ធិសេរីភាពជាមូលដ្ឋានក្នុងការជួបជុំ និងបញ្ចេញមតិ។

^១ របាយការណ៍រឿងរ៉ាវរបស់ស្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុងឆ្នាំ២០១៩, <https://rb.gy/pbyi9s>

២. សេចក្តីផ្តើម

ស្ថានភាពទូទៅនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅកម្ពុជា

គិតត្រឹមថ្ងៃទី៣០ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២១ មានការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ នៅក្នុងប្រទេសសរុបចំនួន ១២០ ១១២ ករណី ដែលក្នុងនោះមាន ២ ៩៣៥ នាក់ បានស្លាប់ដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩។ ក្រោយពេលឃើញមានការឆ្លងត្រឹមតែ ៣២៦ ករណី និងមិនមានករណីមនុស្សស្លាប់ដោយសារកូវីដ-១៩ ពេញមួយឆ្នាំ ក្នុងឆ្នាំ ២០២០ មានការផ្ទុះរីករាលដាលមេរោគកូវីដប្រភេទថ្មីមួយ ដែលជារលកទីបី និងអាក្រក់បំផុតនៃការឆ្លងជាលក្ខណៈសហគមន៍នៅក្នុងប្រទេស កាលពីខែកុម្ភៈ ឆ្នាំ២០២១^២។ ដើម្បីទប់ទល់នឹងការរីករាលដាលនៃមេរោគនេះ រាជរដ្ឋាភិបាលបានដាក់ចេញនូវវិធានការជាច្រើន ដែលរួមមានការហាមឃាត់ការជួបជុំមនុស្សច្រើន និងការធ្វើដំណើរឆ្លងកាត់ខេត្តប្រមាមគោចរនៅពេលយប់និងបទបញ្ជាឱ្យធ្វើការងារពីផ្ទះការបិទសាលារៀននិងការបិទខ្ទប់តំបន់ជាច្រើន។

ក. ជំងឺកូវីដ-១៩ និងសហគមន៍ក្រីក្រនៅក្នុងទីក្រុង

រាជធានីភ្នំពេញ ទទួលរងនូវការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលនឹងធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរទិដ្ឋភាពរស់នៅរបស់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងទីក្រុងក្នុងរយៈពេលយូរអង្វែង។ ការគ្រប់គ្រងនៃការកើនឡើងខ្លាំងនៃករណីឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលមិនធ្លាប់មានពីមុនមកខណៈដែលប្រជាពលរដ្ឋត្រូវរស់នៅក្រោមការរឹតបន្តឹងជាច្រើនដែលត្រូវបានដាក់ចេញដើម្បីទប់ស្កាត់ការឆ្លងជំងឺ គឺពិតជាមានការលំបាក និងស្ទើរតែមិនអាចអនុវត្តបានសម្រាប់សហគមន៍ក្រីក្រនៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ។ ពួកគេរស់នៅក្នុងផ្ទះសម្បែងដែលមានលក្ខណៈទ្រុឌទ្រោម មានគ្រួសារជាច្រើនរស់នៅក្រោមដំបូលផ្ទះតែមួយ និងជារឿយៗមិនមានទឹកស្អាតកង្វះអនាម័យ និងអគ្គីសនីប្រើប្រាស់^៣។ ភាគច្រើនសមាជិកសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុង មានការងារធ្វើក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដូចជាអ្នកលក់ដូរ កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរ អ្នករើសសំរាម និងកម្មករសំណង់ ដែលតែងតែរកចំណូលមួយថ្ងៃដើម្បីតែមួយថ្ងៃ។ មុនពេលមានការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជាក្រីក្រជាច្រើនមានការពិបាកក្នុងការប្រកបរបររកស៊ីចិញ្ចឹមជីវិតរួចទៅហើយ នៅពេលដែលវិស័យដែលជាចន្ទលំសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស ដូចជាវិស័យទេសចរណ៍ និងកាត់ដេរ ទទួលរងគ្រោះធ្ងន់ធ្ងរពីការរីករាលដាលនៃជំងឺនេះ ប្រជាពលរដ្ឋដែលប្រកបរបរក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធក៏គ្មានជម្រើសអ្វីដើម្បីរកប្រាក់មកផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារនោះដែរ។ ពួកគេភាគច្រើនបានបាត់បង់ការងារធ្វើ ឬបានកត់សម្គាល់ថាប្រាក់ចំណូលរបស់ពួកគេធ្លាក់ចុះដោយសារជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយកំពុងប្រឈមមុខនឹងបញ្ហាជាច្រើនដូចជាការជួលផ្ទះ ថ្លៃទឹកភ្លើង និងការបង់សងប្រាក់កម្ចី នៅខណៈដែលពួកគេមិនទទួលបានជំនួយក្នុងអំឡុងពេលដែលមិនមានការងារធ្វើនោះទេ។ ការធ្លាក់ចុះនៃប្រាក់ចំណូលរយៈពេលយូរ ដោយសារវិធានការបិទខ្ទប់ ធ្វើឱ្យពលរដ្ឋជាច្រើនខ្វះខាតស្បៀងអាហារ និងប្រាក់ចំណូល។ របាយការណ៍ជាច្រើន បង្ហាញថានៅពេលមានការបិទខ្ទប់រយៈពេលយូរ ប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើនគ្រួសារខ្វះខាតម្ហូបអាហារដើម្បីផ្គត់ផ្គង់គ្រួសាររបស់ពួកគេ ហើយប្រឈមមុខនឹងការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ និងភាពអត់ឃ្លាន^៤។ អំឡុងពេលមានវិបត្តិនេះ ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រជាច្រើន កាន់តែងាយរងគ្រោះពីការកើនឡើងនៃការដំណាក់កំណើនដែលក្លាយទៅជារដូវនៃភាពក្រីក្រ និងការរងគ្រោះរយៈពេលយូរអង្វែង។ សមាជិកសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងប្រមាណ ៣០០ នាក់នៅក្នុងរាជធានីភ្នំពេញ^៥ បានឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ នៅក្នុងឆ្នាំ ២០២១ ដែលបានធ្វើឱ្យពួកគាត់ងាយរងគ្រោះកាន់តែខ្លាំងឡើង។

^២ វិលដូម៉ែតធើ, (២០២១, ធ្នូ ១៩). ករណីកូវីដ ១៩ នៅកម្ពុជា. <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/cambodia/>

^៣ អង្គការសុខភាពពិភពលោក. របាយការណ៍ស្ថានភាពជំងឺកូវីដ១៩នៅកម្ពុជាឆ្នាំ ២០១៩ (COVID-19) #៤៤. ថ្ងៃទី ០៣ ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០២១៖ file:///C:/Users/User/Downloads/covid-19-joint-who-moh-sitrep-44.pdf

^៤ ដូចខាងលើ

^៥ Andrew, H., & Sopheavuthtey, B. (២០២១, មេសា ២៦). អ្នកក្រសិនមិនអាចរស់បាន៖ ការបិទខ្ទប់បានជះឥទ្ធិពលដល់កម្មករដែលរកបានត្រឹមតែហ្សូប. Globe. <https://southeastasiaglobe.com/phnom-penh-lockdown/>

^៦ ប្រភពទិន្នន័យផ្ទៃក្នុងរបស់អង្គការសមាគមធានាភ្នែក

^៧ Andrew, H., & Sopheavuthtey, B. (២០២១, មេសា ២៦). អ្នកក្រសិនមិនអាចរស់បាន៖ ការបិទខ្ទប់បានជះឥទ្ធិពលដល់កម្មករដែលរកបានត្រឹមតែហ្សូប. Globe. <https://southeastasiaglobe.com/phnom-penh-lockdown/>

^៨ Michael, D. & Sony, O. (២០២១, ឧសភា ១៣). ការស្ទង់មតិរកឃើញភាគច្រើននៅក្នុងសហគមន៍ដែលងាយរងគ្រោះដែលត្រូវបានរាយការណ៍អំពីការខ្វះខាតស្បៀងអាហារ. វីអូឌី <https://vodenglish.news/survey-finds-majority-in-vulnerable-communities-reported-food-shortages/>

^៩ ដូចខាងលើ

^{១០} របាយការណ៍អង្កេតតាមដានរបស់អង្គការសមាគមធានាភ្នែក

ខ. ផលប៉ះពាល់លើស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុង

ស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុងជាច្រើន រងផលប៉ះពាល់ដោយសារស្ថានភាពវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ហើយរងផលវិបាកខុសៗគ្នា ដោយសារធនធាន និងសមត្ថភាពស្ថាប័ននៅមានកម្រិត^{១២}។ នៅក្នុងស្ថានភាពនៃការឆ្លងរីករាលដាលនៃជំងឺរាតត្បាត ដែលសមាជិកសហគមន៍ជាច្រើនបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ស្ត្រីកាន់តែប្រឈម នឹងបញ្ហាជាច្រើនថែមទៀត^{១៣}។ យោងតាមក្រសួងកិច្ចការនារី “ស្ត្រី និងក្មេងស្រី ទទួលរងផលប៉ះពាល់ច្រើនជាងបុរស និងក្មេងប្រុស ដោយរងគ្រោះពីការបាត់បង់ប្រាក់ចំណូលហិរញ្ញវត្ថុក្នុងលើយេនឌ័រ មិនមានលទ្ធភាពទទួលបានការអប់រំ សេវាសុខភាព ក៏ដូចជាតើនឡើងនូវទំនួលខុសត្រូវជាច្រើន”^{១៤}។ ស្ត្រីក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុង ធ្វើការងារនានានៅក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ ដែលទទួលបានប្រាក់កម្រៃទាប មិនប្រសើរ ទទួលរងនូវការកេងប្រវ័ញ្ច និងលំបាក^{១៥}។ កម្មកររោងចក្រកាត់ដេរជាច្រើនត្រូវបានគេបញ្ឈប់ដោយមិនមានការជូនដំណឹងជាមុន ឬសំណងត្រឹមត្រូវដោយសាររោងចក្រជាច្រើនបានខាតបង់យ៉ាងខ្លាំង^{១៦}។ ទោះជាអ្នកទាំងនោះជាអ្នកឈរជួរមុខក្នុងការទទួលរងផលប៉ះពាល់នៃវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ ក៏ដោយ ក៏ពួកគេនៅតែមិនទទួលបានការគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ពីរាជរដ្ឋាភិបាល ដូច្នេះពួកគាត់មិនមានសម្ភារៈការពារគ្រប់គ្រាន់ និងងាយក្នុងការឆ្លងនូវជំងឺរាតត្បាតនេះ^{១៧}។

^{១២} Ginette, A., Antra, B. & Robert, N. (២០២០, ឧសភា ១៤). កូវីត ១៩ លាតត្រដាងការពិតដ៏អាក្រក់នៃវិសមភាពយេនឌ័រនៅក្នុងអនាធិបតេយ្យ. UN Women. <https://data.unwomen.org/features/covid-19-exposes-harsh-realities-gender-inequality-slums>

^{១៣} ដូចខាងលើ

^{១៤} <https://www.mowa.gov.kh/en?s=covid>

^{១៥} អង្គការសមាគមធាងត្នោត ការសិក្សាអំពីរបៀបរស់នៅស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩

^{១៦} Sineat Yon, DW. (២០២០, មេសា ៣០). កម្ពុជា៖ រោងចក្រកាត់ដេរជាង ១៣០ បានផ្អាកដំណើរការ និងបញ្ឈប់កម្មករប្រមាណ ១០ ម៉ឺននាក់។ កម្មករលើកឡើងពីការព្រួយបារម្ភអំពីជីវភាពរស់នៅ និងកង្វះការគាំទ្រពីម្ចាស់ហោ. មុខជំនួញ និង មជ្ឈមណ្ឌលធនធានសិទ្ធិមនុស្ស. <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/cambodia-over-130-garment-factories-suspend-their-operation-lay-off-around-100000-workers-workers-raise-concerns-over-livelihoods-lack-of-support-from-brands/>

^{១៧} ដូចខាងលើ

៣. វិធីសាស្ត្រស្រាវជ្រាវ

គោលបំណង

ដើម្បីវាយតម្លៃទៅលើផលប៉ះពាល់នៃជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើស្ត្រីក្រីក្រនៅក្នុងទីក្រុង ជាពិសេសបញ្ហាដែលពួកគេបានប្រឈមទាក់ទងនឹងសុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេ។ របាយការណ៍នេះ ប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រចម្រុះ ដែលរួមមានការសម្ភាសពាក់កណ្តាលរៀបរយទៅលើស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង ការសិក្សាលើឯកសារពាក់ព័ន្ធដែលមានស្រាប់រួមទាំងការវិភាគផ្លូវច្បាប់គោលនយោបាយ និងការពិភាក្សាជាត្រុម។

ការសិក្សាលើឯកសារពាក់ព័ន្ធ

ការពិនិត្យ និងសិក្សាលើឯកសារស្រាវជ្រាវដែលមានស្រាប់ និងច្បាប់ពាក់ព័ន្ធត្រូវបានធ្វើឡើង។ ការសិក្សានេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីកំណត់នូវចំណុចខ្វះខាតនៃកិច្ចការស្រាវជ្រាវពីមុនៗ ផ្តល់នូវបរិបទសម្រាប់ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ និងផ្តល់នូវក្របខណ្ឌច្បាប់សម្រាប់ធ្វើការវាយតម្លៃលើសិទ្ធិស្ត្រី។ ការសិក្សាលើឯកសារពាក់ព័ន្ធដែលមានស្រាប់នេះ រួមមានការវិភាគក្របខណ្ឌច្បាប់ជាតិ ច្បាប់សិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិ ច្បាប់ជាតិ និងគោលនយោបាយនានាដែលពាក់ព័ន្ធ។

ការប្រមូលទិន្នន័យ

ការប្រមូលទិន្នន័យ បានធ្វើឡើងចាប់ពីខែតុលា ដល់ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០២១ ដោយធ្វើការសម្ភាសស្ត្រីចំនួន ១២ នាក់ ដែលមកពីសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងចំនួន ៨សហគមន៍^{១៤}។ បទសម្ភាសត្រូវបានធ្វើឡើង ដើម្បីវាយតម្លៃកម្រិតនៃផលប៉ះពាល់របស់ជំងឺកូវីដ-១៩ មកលើសុខភាពផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្តរបស់ស្ត្រីនៅក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុង។ នៅក្នុងដំណើរការសម្ភាសកម្រងសំណួរពាក់កណ្តាលរៀបរយ ត្រូវបានប្រើប្រាស់ដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាអំពីបញ្ហាចម្បងៗដែលស្ត្រីទាំងនោះបានជួបប្រទះអំឡុងពេលរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងអនុញ្ញាតឱ្យមានភាពបត់បែនសម្រាប់អ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដើម្បីអាចពិភាក្សាលើបញ្ហាផ្សេងៗទៀតដែលត្រូវបានលើកឡើងអំឡុងពេលសម្ភាស។ លើសពីនេះ ដំណើរការនៃការសម្ភាសអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចូលរួមបញ្ជាក់ព័ត៌មានផ្សេងទៀតដែលពួកគេយល់ថាពាក់ព័ន្ធ និងចង់ឱ្យអ្នកស្រាវជ្រាវបានដឹង។ ដោយសារតែការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ នៅតែបន្តក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវធ្វើការសម្ភាសតាមរយៈទូរស័ព្ទជាមួយនឹងស្ត្រីទាំងនោះ។

ដោយសារការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ ជាការសិក្សាបន្តពីរឿងរ៉ាវរបស់ស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង កាលពីឆ្នាំ ២០១៩ ស្ត្រី ៨នាក់ដែលធ្លាប់ផ្តល់បទសម្ភាសកាលពីមុននោះ ត្រូវបានជ្រើសរើសឱ្យចូលរួម។ អ្នកចូលរួមផ្សេងទៀត ត្រូវបានជ្រើសរើស ដោយផ្អែកលើលក្ខខណ្ឌដែលបានកំណត់ដោយក្រុមអ្នកស្រាវជ្រាវ ដែលរួមបញ្ចូលចំណុចចម្បងៗ ដូចជាថាតើអ្នកទាំងនោះធ្លាប់បានឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ ដែរឬទេ។ ឧបករណ៍សម្ភាសដែលត្រូវបានបង្កើត និងប្រើប្រាស់សម្រាប់ការវាយតម្លៃនេះ គឺស្របទៅនឹងការស្រាវជ្រាវនិងគោលបំណងទូទៅ ហើយការប្រមូលទិន្នន័យត្រូវបានធ្វើឡើងដោយក្រុមការងាររបស់អង្គការសមាគមធានាភ្នែក។ ក្រុមសីលធម៌ក៏ត្រូវបានគិតគូរពិចារណាអំឡុងពេលធ្វើការសម្ភាសផងដែរ ជាពិសេសលើចំណុចរសើបនៃសំណួរមួយចំនួន។ ការស្នើសុំការយល់ព្រមពីអ្នកផ្តល់បទសម្ភាស ក៏ត្រូវបានធ្វើឡើងផងដែរ មុនពេលប្រមូលទិន្នន័យ។ ក្រោយពីធ្វើការផ្ទៀងផ្ទាត់ និងវិភាគទិន្នន័យការបញ្ជាក់ចុងក្រោយនៃការរកឃើញត្រូវបានធ្វើឡើងតាមរយៈការពិភាក្សាជាត្រុមជាមួយអ្នកផ្តល់បទសម្ភាសចំនួន ១១ នាក់ក្នុងចំណោមអ្នកផ្តល់បទសម្ភាសទាំង ១២នាក់នោះ។

ដែនកំណត់

ការសិក្សាស្រាវជ្រាវនេះ មិនតំណាងឱ្យបញ្ហាប្រឈមដែលស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងទាំងអស់បានជួបប្រទះនោះទេ ដោយសារវាមិនបានប្រើប្រាស់ការស្ទង់មតិតាមគ្រួសារនីមួយៗ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការសិក្សានេះប្រើប្រាស់វិធីសាស្ត្រសន្និដ្ឋានទូទៅ ដើម្បីសិក្សាល្បឿយលឺអំពីផលប៉ះពាល់នៃជំងឺរាតត្បាតកូវីដ-១៩ ទៅលើក្រុមស្ត្រីក្រីក្រនៅក្នុងសហគមន៍ដែលបានជ្រើសរើស។ ការរកឃើញក្នុងរបាយការណ៍នេះផ្អែកលើការសម្ភាសស្ត្រីចំនួន ១២ នាក់ ដែលមកពីសហគមន៍ចំនួន ៨។ លើសពីនេះ ក្រុមអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវ

^{១៤} បឹងល្អក, បឹងល្អកមានជ័យថ្មី ២, បុរីកីឡា, ភូមិ ២១, ព្រែកតាគង់ ៦០ម៉ែត្រ, សាមគ្គីរុងរឿង, ស្មសាន, ត្រពាំងរាំង

រឿងរ៉ាវអ្នកផ្តល់បទសម្ភាសតែប៉ុណ្ណោះ។ ដោយសារផ្នែកខ្លះនៃកម្រងសំណួរមានភាពរសើបខ្លាំង ដូចជាសំណួរពាក់ព័ន្ធនឹងអំពើហិង្សាផ្នែកលើយេនឌ័រ អ្នកផ្តល់បទសម្ភាសមួយចំនួនស្នើសុំមិនបង្ហាញព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួន។ ដូច្នេះ ការសិក្សានេះគួរតែត្រូវបានប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានបង្ហាញពីនិន្នាការសំខាន់ៗដែលកំពុងកើតមាន ហើយក្រុមអ្នកសិក្សាស្រាវជ្រាវទទួលស្គាល់ថាស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងជាច្រើនផ្សេងទៀត ដែលមិនបានចូលរួមផ្តល់បទសម្ភាស អាចនឹងមិនយល់ស្របចំពោះការរកឃើញទាំងនេះ ដោយផ្អែកលើបទពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ពួកគេ។

ក្រមខណ្ឌគតិយុត្តិ
ក. ច្បាប់ជាតិ

រដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជាធានាសិទ្ធិជាច្រើនក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ រួមទាំងសិទ្ធិទទួលបានកម្រិតជីវភាពសមរម្យ និងសិទ្ធិទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព។ កម្ពុជាក៏ជាភាគីនៃអនុសញ្ញាចំនួន ៨ ក្នុងចំណោមអនុសញ្ញាសិទ្ធិមនុស្សសំខាន់ៗចំនួន ៩^៩។ អនុសញ្ញាចំនួន ៦ តម្រូវឱ្យរាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាផ្តល់ការការពារដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រនៅទីក្រុង ជាពិសេសស្ត្រីភេទ^{១០}។

មាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ចែងច្បាស់អំពីការរួមបញ្ចូលបទប្បញ្ញត្តិទាក់ទងនឹងសិទ្ធិមនុស្សអន្តរជាតិនានាទៅក្នុងច្បាប់ជាតិរបស់កម្ពុជា៖

“ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សដូចមានចែងក្នុងធម្មនុញ្ញនៃអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងកតិកាសញ្ញា ព្រមទាំងអនុសញ្ញាទាំងឡាយទាក់ទងទៅនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិនារី និងសិទ្ធិកុមារ។”^{១១}

សិទ្ធិទទួលបានកម្រិតជីវភាពសមរម្យសម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋកម្ពុជា ត្រូវបានធានាក្នុងមាត្រា ៥២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ៖
“រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ជាអាទិភាព ចំពោះជីវភាពរស់នៅ និងសុខុមាលភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋ។”^{១២}

លើសពីនេះ សិទ្ធិទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព ត្រូវបានទទួលស្គាល់នៅក្នុងមាត្រា ៧២ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ៖
“សុខភាពរបស់ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានធានា។ រដ្ឋយកចិត្តទុកដាក់ដល់ការការពារជំងឺ និងព្យាបាលជំងឺ។ ប្រជាពលរដ្ឋត្រូវបានទទួលការពិនិត្យរោគដោយឥតគិតថ្លៃនៅតាមមន្ទីរពេទ្យ គិលានដ្ឋាន និងមន្ទីរសម្ភពសាធារណៈ។”^{១៣}

សិទ្ធិស្ត្រីត្រូវបានបញ្ចូលក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញផងដែរ។ ខណៈដែលមាត្រា ៤៥ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញមានចែងពីការធានាសិទ្ធិស្ត្រីនានានៅកម្ពុជា^{១៤} មាត្រា ៤៦ និងមាត្រា ៧៣ បញ្ជាក់ពីទំនួលខុសត្រូវច្បាស់លាស់របស់រដ្ឋចំពោះស្ត្រី។ មាត្រា ៤៦ តម្រូវឱ្យរដ្ឋ និងសង្គម “ផ្តល់ឱកាសដល់ស្ត្រី ជាពិសេស ស្ត្រីនៅជនបទដែលមិនទទួលបានការឧបត្ថម្ភគ្រប់គ្រាន់ពីសង្គម ឱ្យពួកគេមានការងារមានលទ្ធភាពព្យាបាលជំងឺ បញ្ជូនកូនទៅរៀន និងមានជីវភាពរស់នៅសមរម្យ។”^{១៥} ខណៈដែលមាត្រា ៧៣ ចែងកាន់តែច្បាស់អំពីទំនួលខុសត្រូវចំពោះស្ត្រីដែលមានកូន៖ “រដ្ឋរៀបចំឱ្យមានទារកដ្ឋាននិងជួយឧបត្ថម្ភនារីដែលមានកូនច្រើនក្នុងបន្ទុកហើយឥតទីពឹង។”^{១៦}

ទោះបីជាសិទ្ធិនានាក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌ត្រូវបានបញ្ជាក់ក្នុងរដ្ឋធម្មនុញ្ញកម្ពុជា ការអនុវត្តជាក់ស្តែងនៃបទប្បញ្ញត្តិទាំងនេះនៅមានកម្រិតនៅឡើយ។ សមាជិកសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងភាគច្រើន ជាពិសេសស្ត្រីមិនដែលដឹងអំពីការការពារទាំងនោះទេ។^{១៧}

^{១៩} កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច សង្គមកិច្ច និងវប្បធម៌, កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ, អនុសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងពូជសាសន៍, អនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងស្ត្រីភេទ, អនុសញ្ញា ប្រឆាំងទារុណកម្ម អំពើហោរយោ អំពើអមនុស្សធម៌ អំពើធ្វើទុក្ខបុកម្នេញ ឫទ្ធិសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ, អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិជនពិការ, អនុសញ្ញាស្តីពីការការពារជនគ្រប់រូបពីការបាត់ខ្លួនដោយបង្ខំ

^{២០} អង្គការសហប្រជាជាតិ សិទ្ធិមនុស្ស (២០០៧, កក្កដា ២៥). សេចក្តីសម្រេចរបស់ក្រុមប្រឹក្សាធម្មនុញ្ញទាក់ទងនឹងច្បាប់ស្តីពីស្ថានទម្ងន់ទោសចំពោះបទឧក្រិដ្ឋ និង

អនុសញ្ញាស្តីពីសិទ្ធិកុមារ. <https://cambodia.ohchr.org/en/rule-of-law/overview>

^{២១} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៣១

^{២២} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៥២

^{២៣} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៧២

^{២៤} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៤៥២៥

^{២៥} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៤៦

^{២៦} រាជាណាចក្រកម្ពុជា រដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ថ្ងៃទី២១ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ១៩៩៣ មាត្រា ៧៣

^{២៧} អង្គការសមាគមធានាភ្នែក ការសិក្សាអំពីរបៀបរស់ស្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩

ខ. ច្បាប់កូវីដ-១៩

ការឆ្លើយតបនឹងជំងឺរីករាលដាលកូវីដ-១៩ រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជាបានណែនាំវិធានការជាច្រើនដើម្បីទប់ស្កាត់ការរីកសាយមេរោគកូវីដ ក្នុងនោះរួមមានការណែនាំបន្តបន្ទាប់នៃច្បាប់ពាក់ព័ន្ធនឹងជំងឺកូវីដ ដែលត្រូវបានអនុម័តយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយគ្មានការពិភាក្សាគ្រប់គ្រាន់ជាមួយភាគីពាក់ព័ន្ធ។ ក្រុមអ្នកការពារសិទ្ធិមនុស្ស បានសម្តែងការព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងពាក់ព័ន្ធនឹងច្បាប់ទាំងនេះ ជាពិសេសច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងប្រទេសជាតិស្ថិតក្នុងភាពអាសន្ន^{២៨} និងច្បាប់ស្តីពីវិធានការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំងឺកាចសាហាវប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត (ច្បាប់កូវីដ-១៩)^{២៩}។

ច្បាប់ទាំងពីរនេះមានបញ្ញត្តិទូលំទូលាយ និងស្រពេចស្រពិល ដែលមានគោលបំណងផ្ដន្ទាទោស រួមមានការដាក់ពិន័យជាប្រាក់ និងការដាក់ពន្ធនាគារ ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋណាដែលបំពានលើវិធានការការពារសុខភាព រដ្ឋបាល ឬវិធានការផ្សេងទៀតទាក់ទងនឹងការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃមេរោគកូវីដ^{៣០}។ ច្បាប់កូវីដ-១៩ ត្រូវបានអាជ្ញាធររបស់រាជរដ្ឋាភិបាលប្រើប្រាស់ដដែលៗជាឧបករណ៍ស្របច្បាប់ដើម្បីគំរាមគំហែងនិងបៀតបៀនសកម្មជនសហគមន៍ និងវិវត្តិតសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ការបង្កើតសមាគម និងការជួបជុំ^{៣១}។ ទោសជាប់ពន្ធនាគារពី ៣ឆ្នាំទៅ ២០ឆ្នាំបានបង្អាក់សកម្មជនដ៏ធ្ងន់ ជាពិសេសស្ត្រី មិនឱ្យហ៊ានតស៊ូទាមទារសិទ្ធិដីធ្លី និងលំនៅឋានរបស់ពួកគេ^{៣២}។ កតិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងសិទ្ធិនយោបាយ ដែលកម្ពុជាជាមជ្ឈភាគី អនុញ្ញាតឱ្យប្រទេសអនុវត្តការដាក់កំហិតបណ្តោះអាសន្នជាពិសេសលើសិទ្ធិមួយចំនួន ឱ្យតែវិធានការទាំងនោះ “ស្ថិតក្នុងកម្រិតដែលស្ថានភាពតម្រូវតែប៉ុណ្ណោះ”។^{៣៣} វិធានការដែលដាក់កំហិតលើសិទ្ធិមនុស្សទាំងនោះត្រូវផ្តល់ដោយច្បាប់ គ្មានការរើសអើង មានភាពចាំបាច់ និងសមាមាត្រនឹងវិបត្តិសុខភាពសាធារណៈ។^{៣៤}

តែអាក្រក់នោះគឺថា ទោះបីជាស្ថានភាពជំងឺកូវីដនៅកម្ពុជា កាលដើមឆ្នាំ២០២១ មានសភាពដុះដាលយ៉ាងណាក៏ដោយក៏ការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំនៅតែបន្តកើតឡើង ដោយមិនគិតអំពីសិទ្ធិពលរដ្ឋដែលត្រូវបានគេបណ្តេញចេញទាំងនោះ ជាពិសេសសិទ្ធិទទួលបានលំនៅឋានសមរម្យរបស់ពួកគេ^{៣៥}។ ទោះបីជា អង្គការសង្គមស៊ីវិលអំពើរំលោភនាំឱ្យបញ្ឈប់ការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំ និងរក្សាលំនៅឋានប្រជាពលរដ្ឋ អំឡុងពេលមានវិបត្តិសុខភាពជាសកលយ៉ាងណាក្តី សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងមួយចំនួនបានទទួលការជូនដំណឹងឱ្យរុះរើចេញពីលំនៅឋានខ្លួនក្នុងរយៈពេលមួយខែ។^{៣៦}

ទោះបីជាមានគោលនយោបាយជាច្រើនត្រូវបានអនុម័តដើម្បីផ្តល់ជំនួយសង្គ្រោះបន្ទាន់ក្នុងវិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ក្តី គោលនយោបាយទាំងអស់នោះនៅមិនទាន់ត្រូវបានអនុវត្តនៅឡើយទេ។ ធនាគារជាតិនៃកម្ពុជាបានចេញសារាចរណែនាំធនាគារ និងគ្រឹះស្ថានហិរញ្ញវត្ថុរៀបចំកម្មវិធីឡើងវិញ ដើម្បីបន្ធូរបន្ថយបន្ទុករបស់អ្នកខ្ចីអំឡុងពេលមានវិបត្តិដោយសារកូវីដ-១៩។^{៣៧} ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី សមាជិកសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងភាគច្រើនមិនបានដឹងអំពីសារាចរនេះ និងបានខំប្រឹងបង់រួសបំណុលជាប្រចាំខែ។^{៣៨} មានយន្តការផ្សេងៗជាច្រើនដែលត្រូវបានអនុវត្តដើម្បីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ដូចជាកម្មវិធីចែកប័ណ្ណសមធម៌ និងប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពីការអនុវត្តកម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ ជូនស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារអាយុក្រោម ២ឆ្នាំ ដើម្បីលើកកម្ពស់សុខុមាលភាពមាតា និងទារកព្រមទាំងរួមចំណែកដោះស្រាយបញ្ហាកង្វះអាហារូបត្ថម្ភរបស់កុមារក្នុងគ្រួសារក្រីក្រ។^{៣៩} កម្មវិធីចែកប័ណ្ណសមធម៌បានឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ចាំបាច់ខ្លាំងដល់គ្រួសារក្រីក្រជាច្រើន ប៉ុន្តែស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងជាច្រើននៅមិនទាន់ទទួលបានផលពីកម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ជូនស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារនៅឡើយ។^{៤០}

^{២៨} ច្បាប់ស្តីពីការគ្រប់គ្រងប្រទេសជាតិស្ថិតក្នុងភាពអាសន្ន - ឯកសារច្បាប់ OD Mekong Datahub (opendevelopmentcambodia.net)
^{២៩} ច្បាប់ស្តីពីវិធានការទប់ស្កាត់ការឆ្លងរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ និងជំងឺឆ្លងកាចសាហាវ និងប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធ្ងន់ធ្ងរផ្សេងទៀត.pdf - Google Drive
^{៣០} អង្គការឃ្លាំងមើលសិទ្ធិមនុស្ស កម្ពុជា៖ បញ្ឈប់ច្បាប់ទប់ស្កាត់ជំងឺកូវីដ ១៩ដែលមានលក្ខណៈរំលោភបំពាន ខែមីនា ឆ្នាំ២០២១
^{៣១} មុខជំនួញ និង មជ្ឈមណ្ឌលធនធានសិទ្ធិមនុស្ស. (២០២០, មេសា ៣). កម្ពុជា៖ ក្រុមសិទ្ធិមនុស្សបារម្ភពីការចាប់ខ្លួន និងការយាយីបុគ្គល សកម្មជន និងអ្នកសារព័ត៌មានក្នុងអំឡុងការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩. <https://www.business-humanrights.org/en/latest-news/cambodia-rights-group-concerns-over-arrests-harassment-of-activists-amid-the-covid-19-pandemic-measures/>
^{៣២} សម្តីនៃជំរឿន និងការពារសិទ្ធិមនុស្ស (លីកាដូ) តំណាងសហគមន៍ពីរនាក់ត្រូវបានចាប់ខ្លួនពីបទបំពានលើច្បាប់កូវីដ
^{៣៣} អង្គការឃ្លាំងមើលសិទ្ធិមនុស្ស កម្ពុជា៖ បញ្ឈប់ច្បាប់ទប់ស្កាត់ជំងឺកូវីដ ១៩ដែលមានលក្ខណៈរំលោភបំពាន ខែមីនា ឆ្នាំ២០២១
^{៣៤} ដូចខាងលើ
^{៣៥} មជ្ឈមណ្ឌលសិទ្ធិមនុស្សកម្ពុជា ឯកសារអំពីការពិនិត្យ ការបណ្តេញចេញដោយបង្ខំនៅកម្ពុជាអំឡុងពេលកូវីដ ១៩ ខែតុលា ឆ្នាំ២០២១
^{៣៦} ដូចខាងលើ
^{៣៧} បទបញ្ជារបស់រាជរដ្ឋាភិបាល ៖ “ https://opendevelopmentcambodia.net/wp-content/blogs.dir/2/files_mf/158642866992.jpg”
^{៣៨} រាយការណ៍អង្កេតតាមដានរបស់អង្គការសមាគមធាងត្នោត
^{៣៩} ប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពីការអនុវត្តកម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ ជូនស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារអាយុក្រោម២ឆ្នាំ៖ “20200409_ ប្រកាសអន្តរក្រសួង ស្តីពីការផ្តល់សាច់ប្រាក់ដល់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារអាយុក្រោម២ឆ្នាំ.pdf - Google Drive”
^{៤០} រាយការណ៍អង្កេតតាមដានរបស់អង្គការសមាគមធាងត្នោត

គ. ច្បាប់នានាទាក់ទងនឹងការការពារស្ត្រី

ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់អំពើហិង្សាក្នុងគ្រួសារ និងកិច្ចការពារជនរងគ្រោះ ត្រូវបានអនុម័តក្នុងគោលបំណង “ទប់ស្កាត់ហិង្សាក្នុងគ្រួសារ ការពារជនរងគ្រោះ និងពង្រឹងវប្បធម៌អហិង្សា និងភាពសុខដុមរមនាក្នុងគ្រួសារ ក្នុងសង្គម នៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា។”^{៤១} កម្ពុជា គឺជាប្រទេសភាគីនៃអនុសញ្ញា ស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ (CEDAW)^{៤២} ដែលមានគោលបំណងដោះស្រាយឧបសគ្គដែលរារាំងស្ត្រីភេទពីការទទួលបានសិទ្ធិស្មើគ្នា ដូចជាឱកាសការងារ ការចំណាយសុខភាព និងជីវិតរស់រានក្នុងវិស័យសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គមកិច្ច។ ទោះបីយ៉ាងណាក៏ដោយ ស្ត្រីក្រីក្រនៅក្នុងទីក្រុងជាទូទៅមិនដឹងថាពួកគេមានសិទ្ធិក្នុងការទទួលបានការការពារដែលស្ថិតក្រោមច្បាប់ទាំងនេះឡើយ។^{៤៣}

^{៤១}ប្រកាសអន្តរក្រសួងស្តីពីការអនុវត្តកម្មវិធីឧបត្ថម្ភសាច់ប្រាក់ ជូនស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារអាយុក្រោម២ឆ្នាំ៖ “20200409_ ប្រកាសអន្តរក្រសួង ស្តីពីការផ្តល់សាច់ប្រាក់ដល់ស្ត្រីមានផ្ទៃពោះ និងកុមារអាយុក្រោម២ឆ្នាំ.pdf - Google Drive”

^{៤២} អនុសញ្ញាស្តីពីការលុបបំបាត់រាល់ទម្រង់នៃការរើសអើងប្រឆាំងនឹងស្ត្រីភេទ៖ <https://cambodia.ohchr.org/kh/podcasts/episode-30-cedaw-tool-protection-hte-rights-cambodian-women>

^{៤៣} អង្គការសមាគមធាងត្នោត ការសិក្សាអំពីរបៀបរស់រានស្ត្រីក្រីក្រក្នុងទីក្រុង ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១៩

៤. ការរកឃើញសំខាន់ៗ

១. សុខភាពផ្លូវកាយ

ក. ស្ថានភាពរស់នៅ

សុខភាពផ្លូវកាយរបស់ស្ត្រីក្រីក្រនៅក្នុងទីក្រុងមានភាពពាក់ព័ន្ធផ្ទាល់ទៅនឹងស្ថានភាពរស់នៅដែលមិនល្អរបស់ពួកគេ។ ៦៧ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតប បានប្រាប់ថាសុខភាពផ្លូវកាយរបស់ពួកគេទទួលបានទីពឹងពី ស្ថានភាពរស់នៅរបស់ពួកគេ។ ស្ថានភាពដែលពួកគេបានលើកឡើងនោះ រួមមានបញ្ហាទឹកលិច កង្វះការគ្រប់គ្រងសំណល់ កង្វះខាតប្រព័ន្ធលូទឹកស្អុយ និងបញ្ហាខ្យល់កខ្វក់។

សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញភាគច្រើនជួបនឹងបញ្ហាទឹកលិចរៀងរាល់រដូវវស្សា។ ទឹកជំនន់ទាំងនោះ ជារឿយៗកខ្វក់ស្មៅក្រោកលាយជាមួយនឹងទឹកស្អុយ និងសំរាម ដោយសារកង្វះខាតប្រព័ន្ធលូក្នុងសហគមន៍ ហើយទឹកទាំងនោះអាចស្រកចុះរហូតទៅដល់បីសប្តាហ៍ទើបអស់។ ៨១ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាស គឺជាស្ត្រីមេផ្ទះដោយបាត់បង់ការងារដោយសារការឆ្លងវិកលជាលនៃជំងឺកូវីដ។ ដូចនេះ ស្ត្រីហាក់ងាយប៉ះពាល់ជាមួយនឹងទឹកកខ្វក់ជាងបុរស ខណៈដែលពួកគេបំពេញតួនាទីដូចជាបោសសំអាតផ្ទះសម្បែង ចម្អិនម្ហូបអាហារ មើលថែកូន ទៅទិញអីវ៉ាន់សម្រាប់គ្រួសារ និងចម្លងកូនទៅសាលារៀន។ ៤២ ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតប បានលើកឡើងពីការព្រួយបារម្ភចំពោះការកើតជំងឺសើស្បែក ដែលអាចបណ្តាលមកពីការដឹកកាត់ទឹកជំនន់រាល់ពេលដែលពួកគេចេញពីផ្ទះ។ លើសពីនេះ ដោយសារមានទំនួលខុសត្រូវក្នុងគ្រួសារ ស្ត្រីចំណាយពេលច្រើននៅផ្ទះក្នុងសហគមន៍ក្រីក្ររបស់ពួកគេនីមួយៗ។ ភាពរស់នៅកកកុញនៃសហគមន៍ និងការប្រាស្រ័យទាក់ទងគ្នារយៈពេលយូរ បង្កើនហានិភ័យនៃការឆ្លងជំងឺកូវីដ និងមេរោគផ្សេងទៀត។ បញ្ហាអនាម័យ និងបន្ទប់ទឹកមិនគ្រប់គ្រាន់ក៏ជាបញ្ហាសំខាន់មួយសម្រាប់ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងផងដែរ។ សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងភាគច្រើនខ្វះប្រព័ន្ធបង្ហូរទឹកស្អុយដែលដំណើរការ ដែលនាំឱ្យបង្គន់មានបញ្ហា និងមិនអាចប្រើប្រាស់បាន។ ហេតុនេះហើយ ស្ត្រីម្នាក់ដែលត្រូវបានសម្ភាសបានលើកឡើងថាជាញឹកញាប់គាត់ប្រើប្រាស់បន្ទប់ទឹករបស់អ្នកជិតខាង ដែលសង់លើដីខ្ពស់។ គាត់បានប្រាប់ថាវាមិនមានភាពងាយស្រួលទេសម្រាប់គាត់ ជាពិសេសស្ត្រីនៅលើ ដែលមានភាពខ្មាស់រៀនយ៉ាងខ្លាំងនៅពេលដែលពួកគេស្ថិតក្នុងស្ថានភាពនេះ។ ស្ត្រីដែលបានផ្តល់បទសម្ភាសភាគច្រើន (៧៥ភាគរយ) ក៏ព្រួយបារម្ភពីបញ្ហាកង្វះការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ក្នុងសហគមន៍ផងដែរ។ សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងជារឿយៗត្រូវបានមើលរំលងដោយក្រុមហ៊ុនប្រមូលសំរាម មិនដែលទទួលបានការណែនាំ ឬការបណ្តុះបណ្តាលអំពីការគ្រប់គ្រងកាកសំណល់ពីអាជ្ញាធរមូលដ្ឋាន និងមានអត្រាអក្ខរកម្មទាប ដែលនាំឱ្យមានការចោលសំរាមពាសពេញសហគមន៍ ធ្វើឱ្យទឹកកខ្វក់ និងបង្កជាជំងឺ។ អ្នកឆ្លើយតបម្នាក់បានប្រាប់ថាមានបញ្ហាក្នុងការដកដង្ហើមដោយសារតែខ្យល់មិនល្អ និងធ្វើលើដីហុយមកពីទីតាំងសាងសង់របស់គម្រោងអភិវឌ្ឍន៍មួយដែលនៅជាប់សហគមន៍របស់គាត់។ ៣៦ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសបានរាយការណ៍ថាមានជំងឺរ៉ាំរ៉ៃ ដែលបណ្តាលមកពីស្ថានភាពរស់នៅមិនល្អរបស់ពួកគេ។

ទឹកជំនន់ទឹកភ្លៀងក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រ បន្ទាប់ពីភ្លៀងធ្លាក់បីសប្តាហ៍

ខ. អសុវត្ថិភាពនៃស្បៀងអាហារ

ស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសភាគច្រើន (៦៤ ភាគរយ) មានចំណូលក្នុងគ្រួសារ ជាមធ្យមចន្លោះពី ១០១ ដុល្លារអាមេរិក ទៅ ២០០ ដុល្លារអាមេរិក ក្នុងមួយខែ ខណៈដែល ៣៣ ភាគរយនៃស្ត្រីទាំងនោះមានចំណូលតិច ជាង ១០០ ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែ។ តារាងទី ១ ខាងក្រោមនេះបង្ហាញពីទំនាក់ទំនងរវាងកម្រិតចំណូលរបស់អ្នកឆ្លើយតបបទសម្ភាស និងចំនួនកូនដែលពួកគេមាន។

តារាងទី ១៖ កម្រិតចំណូល និងចំនួនកូន

	តិចជាង ១០០ដុល្លារ	១០១ដុល្លារ ទៅ ២០០ ដុល្លារ
កូនមួយ	១	០
កូនពីរ ទៅបីនាក់	៣	១
កូនលើសពី បីនាក់	៦	១
សរុប	១០	២

អ្នកឆ្លើយតបទាំងអស់ បានប្រាប់ថាចំណូលប្រចាំខែរបស់ពួកគេមិនគ្រប់គ្រាន់សម្រាប់បំពេញតម្រូវការក្នុងគ្រួសារប្រចាំខែឡើយ។ ចំណូលរបស់ពួកគេភាគច្រើនត្រូវបានចំណាយលើម្ហូបអាហារ និងទឹកភ្លើង ហើយសល់ពីនេះត្រូវបានបែងចែកសម្រាប់ចំណាយផ្សេងទៀត ដូចជាលើថ្លៃកូនរៀន បំណុល និងថ្នាំពេទ្យ។

ក្នុងចំណោមស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាស ស្ត្រីមេម៉ាយ (៣៦ ភាគរយ) ជាស្ត្រីដែលស្ថិតក្នុងក្រុមងាយរងគ្រោះបំផុត។ ៥០ ភាគរយនៃស្ត្រីមេម៉ាយទាំងនោះបានប្រាប់ថាបានចំណូលតិចជាង ១០០ ដុល្លារអាមេរិកក្នុងមួយខែ និងមានកូនបីនាក់ ឬច្រើនជាងបីនាក់នៅក្នុងបន្ទុក។

ការឆ្លងរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្កអសុវត្ថិភាពស្បៀងអាហារ និងផលវិបាកធ្ងន់ធ្ងរដល់អាហាររូបត្ថម្ភរបស់ស្ត្រីក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុង ក្នុងករណីខ្លះបង្កនូវបញ្ហាកង្វះអាហាររូបត្ថម្ភ។ ដោយសារជាទូទៅសមាជិកសហគមន៍ មិនមានប្រាក់សន្សំ ឬក្រុមសន្សំប្រាក់ ពួកគេត្រូវកាត់បន្ថយការចំណាយមិនចាំបាច់ដើម្បីរស់នៅ ឬធ្លាក់ក្នុងស្ថានភាពហិរញ្ញវត្ថុមិនទៀងទាត់ដូចជាត្រូវខ្ចីប្រាក់បន្ថែមពីអ្នកផ្តល់កម្ចី ឬធ្វើការងារគ្រោះថ្នាក់។ នេះគឺជាផលវិបាកផ្ទាល់នៃការបរិភោគអាហារដែលមិនមានថាមពលប្រចាំថ្ងៃគ្រប់គ្រាន់ ម្យ៉ាងទៀតស្ត្រីតែងតែបរិភោគក្រោយសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងជាច្រើនអត់បរិភោគអាហារ ហើយថ្ងៃខ្លះហូបតែមួយពេល។ ដោយសារថវិកាមានកំណត់ គ្រួសារទាំងនោះចំណាយលើតែរបស់ចាំបាច់ដូចជាអង្ករ ប្រេងឆា មី និងត្រីខកំប៉ុង។ សាច់ បន្លែ និងទឹកដោះគោ គឺជាទំនិញថ្លៃដែលមិនអាចទិញបរិភោគបាន ដែលបង្កជាបញ្ហាកង្វះជីជាតិដោយសារការបរិភោគអាហារមិនមានអាហាររូបត្ថម្ភគ្រប់គ្រាន់។

គ. លទ្ធភាពទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព

ការអភិវឌ្ឍនៅជាប់សហគមន៍បណ្តាលឱ្យស្ត្រីម្នាក់មានបញ្ហាផ្លូវដង្ហើម

ទោះបីជាស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសភាគច្រើនរាយការណ៍ថាពួកគេស្វែងរកការព្យាបាលជំងឺធ្ងន់ធ្ងរ ឬពិនិត្យសុខភាពនៅមន្ទីរពេទ្យ ឬគ្លីនិកក៏ដោយ ក៏នៅមានស្ត្រី២៧ ភាគរយបានលើកឡើងថាពួកគេមិនទៅពេទ្យព្យាបាលដោយសារមិនមានប្រាក់បង់ថ្លៃព្យាបាល។ ផ្ទុយទៅវិញ ពួកគេទិញថ្នាំនៅឱសថស្ថាន ហើយព្យាបាល ដោយខ្លួនឯងនៅផ្ទះ។ ក្នុងមួយឆ្នាំកន្លងមកនេះ មានការកើនឡើងនៃចំនួនស្ត្រីស្វែងរកការព្យាបាល ដោយសារការព្រួយបារម្ភធ្ងន់ជំងឺកូវីដ-១៩។ ដូចនេះ ថ្វីត្បិតតែមិនមានលទ្ធភាពបង់ថ្លៃព្យាបាលគ្រប់គ្រាន់យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏ស្ត្រីជាច្រើនបានទៅពិគ្រោះយោបល់ជាមួយពេទ្យដើម្បីបញ្ជាក់ថាពួកគេមិនឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩។ ស្ត្រីម្នាក់ដែលមានបញ្ហាពិបាកដកដង្ហើមដោយសារគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍នៅក្បែរសហគមន៍គាត់នោះ បានលើកឡើងថា

សុខភាពផ្លូវកាយរបស់គាត់កាន់តែទ្រុឌទ្រោមដោយសារប្រឈមនឹងផ្ទុយពីការដ្ឋានសំណង់។ ដោយគ្មានលទ្ធភាពទៅព្យាបាលនៅមន្ទីរពេទ្យ គាត់តែងតែទៅឱសថស្ថានទិញថ្នាំលេប។ ក៏ប៉ុន្តែ ថ្នាំលេបនោះមិនសូវមានប្រសិទ្ធភាពទេ។ ស្ត្រីម្នាក់ទៀតដែលបានលើកឡើងថាជីវភាពរបស់គាត់ប្រែប្រួលបន្ទាប់ពីយកប្រាក់កម្ចីនោះ ដែលត្រូវការប្រាក់ដើម្បីបង់ថ្លៃព្យាបាលជំងឺប្តីរបស់គាត់។ បច្ចុប្បន្ននេះ គាត់កំពុងតែខំប្រឹងសងបំណុលយ៉ាងលំបាក ប៉ុន្តែដោយសារគាត់គ្មានជម្រើសផ្សេងដើម្បីរកប្រាក់បង់ថ្លៃមន្ទីរពេទ្យ។ គាត់គិតថាកម្ចីនោះសាកសមនឹងការជួយសង្គ្រោះជីវិតប្តីរបស់គាត់។

២. សុខភាពផ្លូវចិត្ត

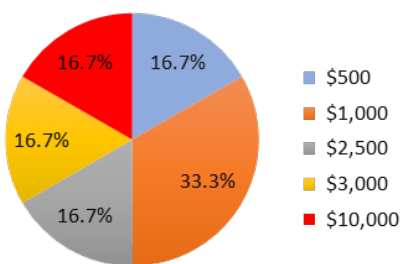
ជារៀងរាល់ថ្ងៃ ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងជួបប្រទះនឹងបញ្ហាប្រឈមជាច្រើន ធ្វើឱ្យប៉ះទង្គិចដល់សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេ។ យោងតាមអ្នកឆ្លើយតប បញ្ហាចម្បងរបស់ពួកគេ គឺពាក់ព័ន្ធនឹងកង្វះប្រាក់ចំណូល វិធានការការពារជំងឺកូវីដ និងបញ្ហាអសុវត្ថិភាពជីវិត។

ក. កង្វះប្រាក់ចំណូល និងបំណុល

ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងដែលបានចូលរួមសម្ភាសទាំងអស់បានលើកឡើងថា សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេបានធ្លាក់ទ្រុឌទ្រោម ជាលទ្ធផលនៃការឆ្លងរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ដែលការបាត់បង់ចំណូល គឺជាកត្តាចម្បង។ ១០០ ភាគរយនៃស្ត្រីទាំងនោះបានរាយការណ៍ថាមានអារម្មណ៍ពិបាកចិត្តខ្លាំង ព្រោះគ្មានថវិកាផ្គត់ផ្គង់ការចំណាយក្នុងគ្រួសារ ដូចជាថ្លៃអាហារ ថ្នាំពេទ្យ និងបំណុល។ ៤៥ ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតបបានរាយការណ៍ថាព្រួយបារម្ភអំពីប្រភពចំណូលមិនទៀងទាត់របស់ពួកគេ ដោយសារគ្មានការងារអចិន្ត្រៃយ៍សម្រាប់ប្រជា សហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងធ្វើ ដែលបញ្ហានេះមានសភាពធ្ងន់ធ្ងរកាន់តែខ្លាំងក្នុងអំឡុងពេលវិបត្តិជំងឺកូវីដ។ ២៧ ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតបបានប្រាប់ថាពួកគេមានការព្រួយបារម្ភអំពីការបាត់បង់ការងារ ដោយសារពួកគេរស់មួយថ្ងៃគិតមួយថ្ងៃ ខណៈដែល ១៨ ភាគរយទៀតពឹងផ្អែកទាំងស្រុងទៅលើក្រុមគ្រួសារដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ពួកគេ។ ដោយសារបាត់បង់ចំណូលច្រើន ស្ត្រីជាច្រើនបានព្រួយបារម្ភអំពីលទ្ធភាពទទួលបានសេវាសុខភាពផ្លូវចិត្ត សមរម្យសម្រាប់ពិនិត្យ និងព្យាបាលជំងឺរបស់ពួកគេ។ ជាលទ្ធផល សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងក៏ត្រូវបានប៉ះទង្គិចផងដែរ ដោយសារបញ្ហាសុខភាពផ្លូវកាយរបស់ពួកគេ។

៥៨ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលបានឆ្លើយបទសម្ភាសបានយកកម្ចីពីគ្រឹះស្ថានមីក្រូហិរញ្ញវត្ថុ (៥៧%), ឈ្មួញកណ្តាល (២៩%), ឬពីធនាគារ (១៤%) ដើម្បីផ្គត់ផ្គង់តម្រូវការចំបាច់។ កម្ចីមានចំនួនទឹកប្រាក់ប្រមាណពី ៥០០ ដុល្លារអាមេរិក ទៅ ៣ ០០០ ដុល្លារអាមេរិក ជាមធ្យម និងមានស្ត្រីម្នាក់យកកម្ចីដល់ទៅ ១០ ០០០ ដុល្លារអាមេរិក។

រូបក្រាហ្វិចទី ១៖ ការបែងចែកកម្ចី

ស្ត្រីទាំងអស់លើកលែងតែស្ត្រីម្នាក់គត់ដែលបានយកកម្ចីបានលើកឡើងថាជីវិតរបស់ពួកគេបានធ្លាក់ដុនដោយសារបំណុល។ ស្ត្រីទាំងនោះបានបង្ហាញពីការព្រួយបារម្ភអំពីការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងនៃចំណូលរបស់ពួកគេដោយសារការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ ដែលធ្វើឱ្យពួកគេមានការលំបាកក្នុងការផ្គត់ផ្គង់គ្រួសារនេះនៅមិនទាន់គិតអំពីបំណុលដែលពួកគេត្រូវសងផង។ រីឯតែច្បងនោះគឺមាន ៧១ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលបានយកកម្ចីនោះ បានដាក់ទ្រព្យបញ្ចាំដែលជាលក្ខខណ្ឌក្នុងការទទួលបានកម្ចី។ សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេរងការប៉ះទង្គិចខ្លាំងដោយសារពួកគេខ្វល់ខ្វាយឥតឈប់ឈរអំពីការសងបំណុលដើម្បីកុំឱ្យអ្នកផ្តល់កម្ចីរឹបអូសយកទ្រព្យបញ្ចាំរបស់ខ្លួន។ នៅក្នុងករណីមួយ មានស្ត្រីម្នាក់យកកម្ចី ១០ ០០០

ដុល្លារអាមេរិក ដោយយកដីរបស់គាត់ធ្វើជាទ្រព្យបញ្ចាំ។ វិបត្តិជំងឺកូវីដបានធ្វើឱ្យមុខរបររកស៊ីតិចតួចរបស់ពួកគាត់ខាតបង់ច្រើន ធ្វើឱ្យពួកគាត់មិនមានលទ្ធភាពសងបំណុល។ ស្ត្រីម្នាក់មិនមានការងារធ្វើ ហើយត្រូវពឹងពាក់លើកូនរបស់គាត់ដើម្បីបង់រម្ងស់បំណុល។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ការឆ្លងរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដបានបណ្តាលឱ្យចំណូលរបស់ពួកគាត់ថយចុះ ការប្រាក់កាន់តែកើនឡើង ហើយជាលទ្ធផល គាត់ត្រូវបង្ខំចិត្តយកកម្ចីមួយទៀតពីសាច់ញាតិដើម្បីយកមកសងបំណុលដើមរបស់គាត់។

ខ. ការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩

ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុង ដែលមានចំណូលទាប បានជួបបញ្ហាប្រឈមខ្លាំង នៅពេលពួកគេឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩។ ៥៨ ភាគរយ នៃអ្នកឆ្លើយតបបានធ្វើតេស្តរកមេរោគកូវីដ និងទទួលបានលទ្ធផលវិជ្ជមាន។ ជាផ្នែកមួយនៃវិធានការទប់ស្កាត់ការរាលដាលនៃជំងឺកូវីដ អាជ្ញាធរមូលដ្ឋាននៅកម្ពុជាបានយកខ្សែព័ទ្ធជុំវិញផ្ទះអ្នកកើតជំងឺកូវីដយ៉ាងតិចចំនួន ១៤ថ្ងៃ។ បន្ទាប់មក អាជ្ញាធរនឹងធ្វើតេស្តសមាជិកគ្រួសារទាំងអស់នោះម្តងទៀតដើម្បីរកមេរោគកូវីដ។ ខ្សែព័ទ្ធនឹងត្រូវបានស្រាយចេញនៅពេលក្រុមគ្រួសារទាំងអស់បានជាសះស្បើយ និងទទួលបានលទ្ធផលតេស្តអវិជ្ជមាន។ ក្នុងករណីមួយ ផ្ទះអ្នកឆ្លើយតបម្នាក់ត្រូវបានព័ទ្ធជុំវិញចំនួន២១ថ្ងៃ។ អ្នកដែលទទួលបានលទ្ធផលតេស្តវិជ្ជមានកូវីដ-១៩ បានរាយការណ៍ថាមានអារម្មណ៍ពិបាកចិត្ត និងភ័យខ្លាច។ ពួកគេមិនអាចរកចំណូលបានក្នុងរយៈពេលដែលផ្ទះពួកគាត់ត្រូវបានព័ទ្ធ និងមានភាពលំបាកក្នុងការផ្គត់ផ្គង់ចិញ្ចឹមគ្រួសាររបស់ខ្លួន។ លើសពីនេះ ពួកគេមិនត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យចាកចេញពីផ្ទះ ពិបាកក្នុងការរកទិញអាហារ និងថ្នាំពេទ្យ ហើយពួកគេត្រូវពឹងពាក់សាច់ញាតិ ឬអ្នកនៅក្នុងសហគមន៍ដើម្បីជួយទិញឱ្យ។ យោងតាមវិធានការដែលត្រូវបានអនុវត្តដោយអាជ្ញាធរ អ្នកកើតជំងឺកូវីដ-១៩ ភាគច្រើន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅមណ្ឌលព្យាបាលដើម្បីទទួលបានការព្យាបាល^{៤៤}។ ប៉ុន្តែ ៤៣ ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតបដែលមានវិជ្ជមានកូវីដមិនត្រូវបានគេបញ្ជូនទៅព្យាបាលនៅមណ្ឌលឡើយ ធ្វើឱ្យពួកគេមានអារម្មណ៍តែលតោល និងភ័យខ្លាច។

ស្ត្រីម្នាក់ដែលត្រូវបានសម្ភាស និងធ្លាប់ធ្វើតេស្តវិជ្ជមានកូវីដបានរាយការណ៍ថាគាត់មានអារម្មណ៍បាក់ទឹកចិត្តខ្លាំងក្នុងអំឡុងពេលធ្វើចត្តាឡីស័ក ធ្វើឱ្យគាត់គេងមិនលក់នៅពេលយប់ៗ។ ក្រុមគ្រួសារទាំងមូលរបស់គាត់ (ប្តី និងកូន២នាក់) បានឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩។ ទោះបីជាក្រោយពីគាត់បានជាសះស្បើយហើយក៏ដោយក៏គាត់នៅតែបន្តមានអារម្មណ៍ពិបាកចិត្តដោយសារការធ្លាក់ចុះនៃចំណូលរបស់គាត់។ គាត់ក៏រងប៉ះពាល់យូរអង្វែងលើសុខភាពរបស់គាត់ផងដែរ ដោយសារមេរោគកូវីដនេះ។ ដើម្បីគ្រប់គ្រងបញ្ហាបាក់ទឹកចិត្តនេះ គាត់បានទិញថ្នាំ (ថ្នាំងងុយគេង) លេបដើម្បីឱ្យគេងលក់។

៥០ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលបានធ្វើតេស្តវិជ្ជមាន បានរាយការណ៍ថាគាត់ត្រូវបានរើសអើងពីប្រជាសហគមន៍ផ្សេងទៀត ក្នុងពេលដែលផ្ទះពួកគាត់ត្រូវបានព័ទ្ធចំនួន១២។ ប្រជាសហគមន៍ភាគច្រើនបានព្យាយាមរក្សាគម្លាតខ្លួនឆ្ងាយពីផ្ទះដែលមានខ្សែព័ទ្ធ។ ស្ត្រីទាំងនោះបានលើកឡើងថាពួកគាត់អស់សង្ឃឹម និងឯកោ ព្រោះមិត្តភក្តិ និងញាតិជិតខាងរបស់ពួកគាត់មិនខ្វល់ពីពួកគាត់ និងចោទថាពួកគាត់នាំមេរោគកូវីដចូលក្នុងសហគមន៍ព្រមទាំងបានជេរប្រទេច និងគប់ដុំថ្មមកលើផ្ទះរបស់ពួកគាត់។

^{៤៤} អង្គការឃ្លាំងមើលសិទ្ធិមនុស្ស. (២០២១, មិនា ៥). កម្ពុជា៖ ច្បាប់ស្តីពីការទប់ស្កាត់ជំងឺកូវីដ-១៩. នៃការផាកពិន័យ <https://www.hrw.org/node/378099/printable/print>

ករណីសិក្សា៖ ការឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩ និងការរើសអើង

អ្នកស្រីណាមួយមានអាយុ៦៨ឆ្នាំមករស់នៅក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងមួយក្នុងរាជធានីភ្នំពេញតាំងពីឆ្នាំ ១៩៨៨។ ការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺកូវីដ-១៩ បានបង្កបញ្ហាលំបាកជាពិសេសសម្រាប់គាត់។ កូនប្រុសរបស់អ្នកស្រីណាមួយ បានធ្វើតេស្តឃើញមេរោគកូវីដ-១៩ នៅកន្លែងការងារកាលពីដើមឆ្នាំនេះ និងត្រូវបានបញ្ជូនទៅមណ្ឌលព្យាបាលនៅកោះពេជ្រ៖ “អាជ្ញាធរបានមកផ្ទុះរបស់យើង ហើយធ្វើតេស្តសមាជិកគ្រួសារទាំង ១៣នាក់ រកមេរោគកូវីដ-១៩។ បន្ទាប់មកអាជ្ញាធរបានព័ទ្ធជុំវិញក្រហមជុំវិញផ្ទះ បិទផ្ទះយើងបណ្តោះអាសន្ន និងហាមឃាត់មិនឱ្យពួកយើងចេញពីផ្ទះ។ ប៉ុន្មានថ្ងៃក្រោយមក យើងបានទទួលទូរស័ព្ទពី

មន្ទីរពេទ្យថាចៅប្រុសរបស់ខ្ញុំ (អាយុ ៨ឆ្នាំ) និងខ្ញុំបានធ្វើតេស្តមានលទ្ធផលវិជ្ជមានមេរោគកូវីដ-១៩។ ខ្ញុំពិបាកចិត្តខ្លាំងណាស់។ ខ្ញុំគេងមិនស្អប់! ខ្ញុំភ័យខ្លាំងមែនទែន! អំឡុងពេលនោះ ខ្ញុំបានម្តាយអំពីក្រុមគ្រួសាររបស់ខ្ញុំខ្លាំង ព្រោះចៅៗរបស់ខ្ញុំនៅក្មេង ហើយបើសិនជាពួកវាឆ្លងជំងឺកូវីដ-១៩នោះ ពួកវានឹងមានការលំបាកខ្លាំង។ ខ្ញុំក៏បានម្តាយអំពីប្រាក់ចំណូលផងដែរ ដោយសារពួកយើងពឹងផ្អែកប្រាក់ចំណូលរបស់កូនប្រុសរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំពិតជាភ័យខ្លាច និងបារម្ភ។ ខ្ញុំមិនដឹងថាត្រូវធ្វើអ្វី ព្រោះសុខភាពខ្ញុំមិនសូវល្អ ហើយមន្ទីរពេទ្យមិនយកខ្ញុំទៅដាក់នៅមណ្ឌលព្យាបាល ឬក៏ផ្តល់ថ្នាំឱ្យខ្ញុំលេបអ្វីសោះ។ ខាងមន្ទីរពេទ្យបានប្រាប់ខ្ញុំថាឱ្យនៅផ្ទះ ហើយជំងឺនឹងជាសះស្បើយដោយឯកឯង។ អញ្ចឹង ខ្ញុំក៏បាននៅផ្ទះ ហូបទឹកក្តៅខ្ពស់ៗ ទឹកត្រច្ឆន្ទ ទឹកខ្លី និងលេបថ្នាំដែលខ្ញុំទិញពីអ្នកនៅក្នុងសហគមន៍។ ខ្ញុំបានរស់នៅក្នុងសហគមន៍នេះតាំងពីឆ្នាំ ១៩៨៨ មកម្ល៉េះ មានអ្នកនៅក្នុងសហគមន៍ជាច្រើននាក់ហាក់ដូចជាខ្លាចខ្លួនខ្ញុំ និងមិនហ៊ានសួរនាំអំពីសុខភាពខ្ញុំ រហូតទាល់តែខ្ញុំធ្វើតេស្តអវិជ្ជមាន ហើយអាជ្ញាធរមកបើកផ្ទះរបស់ខ្ញុំវិញ។ អ្នកនៅក្នុងសហគមន៍មួយចំនួនសួរអ្នកជិតខាងដែលតែងតែយកអាហារឱ្យខ្ញុំថា “ហេតុអ្វីបានទិញអាហារឱ្យគាត់? មិនខ្លាចឆ្លងកូវីដពីគាត់ទេឬ?” អាជ្ញាធរបានមកធ្វើតេស្តពួកយើងម្តងទៀតបន្ទាប់ពី ១៧ថ្ងៃក្រោយ ហើយនៅពេលគ្រប់គ្នានៅក្នុងគ្រួសាររបស់ខ្ញុំធ្វើតេស្តអវិជ្ជមាន ខ្ញុំធ្វើទ្រូង និងសប្បាយចិត្តយ៉ាងខ្លាំង និងអរគុណអាជ្ញាធរដែលបានបើកផ្ទះរបស់យើងវិញ។

ផ្ទះអ្នកស្រីណាមួយដែលមានសមាជិកគ្រួសារ១៣នាក់ បានធ្វើចត្តាឡីស័ក

ករណីសិក្សា៖ សុខភាពផ្លូវចិត្ត និងការរើសអើង

អ្នកស្រី ម៉ៅ ជាស្រ្តីមេម៉ាយម្នាក់រស់នៅក្នុងសហគមន៍មួយក្នុងទីក្រុងភ្នំពេញ។ គាត់មានបញ្ហាស្រ្តីស្នាមខ្លាំង នៅពេលដែលគាត់ត្រូវធ្វើចត្តាឡីស័កនៅផ្ទះដោយសារកូនប្រុសរបស់គាត់បានធ្វើតេស្តវិជ្ជមានមេរោគកូវីដ-១៩។ “នៅពេលខ្ញុំត្រឡប់ពីលក់ត្រីមកដល់ផ្ទះវិញ ខ្ញុំឃើញអាជ្ញាធរបិទខ្ទប់ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំដួលទៅលើដី និងចាប់ផ្តើមយំដោយមិនដឹងថាមានរឿងអ្វីកើតឡើងក្នុងផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ទោះបីជាខ្ញុំធ្វើតេស្តអវិជ្ជមានគ្មានមេរោគកូវីដ-១៩ក៏ដោយ ក៏អាជ្ញាធរនៅតែបិទខ្ទប់ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ ព្រោះសមាជិកគ្រួសាររបស់ខ្ញុំម្នាក់វិជ្ជមាន។ ពួកគេបានប្រាប់ថាខ្ញុំត្រូវធ្វើចត្តាឡីស័ក និងតាមដានសុខភាពរបស់ខ្ញុំរយៈពេល ១៤ ថ្ងៃ មុននឹងពួកគេអនុញ្ញាតឱ្យខ្ញុំចេញក្រៅផ្ទះវិញ។ ខ្ញុំតែងតែអង្គុយមើល

ផ្លូវពីបង្អួចផ្ទះអំឡុងពេលធ្វើចត្តាឡីស័ក ហើយខ្វល់ខ្វាយអំពីរឿងម្ហូបអាហារ និងប្រាក់សម្រាប់គ្រួសាររបស់ខ្ញុំ។ បទពិសោធន៍ដ៏អាក្រក់នេះបានធ្វើឱ្យខ្ញុំកើតមានការបារម្ភ និងភ័យខ្លាចក្រោយពីខ្ញុំធ្វើចត្តាឡីស័ករួច ហើយខ្ញុំតែងតែប្រកែកជាមួយកូននៅពេលដែលពួកគេចេញក្រៅផ្ទះម្តងៗដោយសារខ្ញុំខ្លាចពួកគេឆ្លងមេរោគ ហើយផ្ទះនឹងត្រូវបានគេបិទខ្ទប់ម្តងទៀត។”

អ្នកស្រីម៉ៅក៏ជួបប្រទះការរើសអើងពីអ្នកសហគមន៍របស់គាត់ផងដែរទោះបីជាគាត់រស់នៅទីនោះអស់ច្រើនទសវត្សក៏ដោយ។ “ថ្ងៃមួយ ខ្ញុំបានឃើញមនុស្សជិះម៉ូតូ ១០នាក់ ឈប់ក្បែរផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំលឺពួកគេនិយាយថា ផ្ទះនេះមានកូវីដ តោះ កម្ទេចវាចោល។ យប់ថ្ងៃហ្នឹង មានក្រុមមនុស្សខូចមួយក្រុមធំយកដុំថ្មគប់ផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ពួកយើងភ័យខ្លាំងណាស់ ព្រោះយើងមិនអាចចេញពីផ្ទះបាន។ ហេតុអ្វីបានជាពួកគេគប់ដុំថ្មលើផ្ទះរបស់ខ្ញុំ? ពួកគេក៏បានគំរាមដុតផ្ទះរបស់ខ្ញុំ។ ខ្ញុំព្រួយបារម្ភ និងភ័យខ្លាចណាស់។ ខ្ញុំបានប្រាប់អាជ្ញាធរដែរ ប៉ុន្តែពួកគេ មិនបានធ្វើអ្វីមួយសោះ។ នៅពេលខ្ញុំចេញពីចត្តាឡីស័ក អ្នកសហគមន៍តែងតែសំលឹងមើលខ្ញុំ ចោទប្រកាន់ខ្ញុំ និងប្រាប់មិត្តភក្តិរបស់ពួកគេថាពួកយើងជាអ្នកនាំមេរោគកូវីដ-១៩ ចូលក្នុងសហគមន៍។”

ផ្ទះអ្នកស្រីម៉ៅ

៣. អសុវត្ថិភាពក្នុងការកាន់កាប់ដីធ្លី

អ្នកឆ្លើយតបទាំងអស់ធ្លាប់មានបញ្ហាសុខភាពផ្លូវចិត្តធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារការភ័យខ្លាចពីការបណ្តេញចេញពីលំនៅឋាន។ ស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសទាំងអស់ មិនមានប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លី ដែលបណ្តាលឱ្យពួកគេមានបញ្ហាស្រ្តសត្វតឈប់ឈរទាក់ទងនឹងអនាគតរបស់ពួកគេ។ ជាលទ្ធផល ៧៣ ភាគរយនៃស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាស បានសម្រេចចិត្តធ្វើជាសកម្មជនដីធ្លី ដើម្បីតស៊ូទាមទារសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការកាន់កាប់ដីធ្លី និងលំនៅឋាន។ ស្ត្រីទាំងអស់នោះលើកលែងស្ត្រីម្នាក់ ដែលបានក្លាយជាសកម្មជនដីធ្លី មានការភ័យខ្លាចអំពីការយឺតយ៉ាវរបស់អាជ្ញាធរ។ ស្ត្រីម្នាក់ត្រូវបានឃាត់ខ្លួនជាច្រើនដងដោយសារការតស៊ូមតិរបស់គាត់ ខណៈដែលស្ត្រីផ្សេងទៀតព្រួយបារម្ភថា ច្បាប់គ្រប់គ្រងការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដដែលមិនមានភាពច្បាស់លាស់នឹងត្រូវបានគេប្រើប្រាស់ជាហេតុផលសម្រាប់រារាំងការអនុវត្តសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិរបស់ពួកគេ។ ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ថ្វីត្បិតតែមានការភ័យខ្លាច ហើយក្រុមគ្រួសារ និងអ្នកសហគមន៍ជាធម្មតាមិនយល់ស្របនឹងការខំតស៊ូមតិរបស់ពួកគាត់ក្តី ស្ត្រីទាំងនោះនៅតែរក្សាភាពសកម្មនិយមរបស់ពួកគេ ដោយសារពួកគេគ្មានជម្រើសផ្សេងៗ។ ៦២,៥ ភាគរយនៃសកម្មជនទាំងនោះបានរាយការណ៍ប្រាប់ថាគ្រួសាររបស់ពួកគេមិនគាំទ្រពួកគេ ហើយជ្រើសយកការរង់ចាំទទួលសំណង ឬដំណោះស្រាយផ្សេងៗល្អជាងហ្នឹងពីអាជ្ញាធរ។ ក៏ប៉ុន្តែស្ត្រីទាំងនោះមិនយល់ព្រមនឹងត្រូវដោះស្រាយបញ្ហាស្រ្តសត្វធ្ងន់ធ្ងរដោយសារត្រូវប្រឈមជាមួយនឹងគ្រួសារសហគមន៍ និងអាជ្ញាធររបស់ពួកគេ។ ស្ត្រីម្នាក់ដែលបានផ្តល់បទសម្ភាសបានលើកឡើងថាគាត់សង្ឃឹមថាការខំប្រឹងប្រែ និងការការពារដីក្នុងសហគមន៍របស់គាត់ ព្រោះបើសិនជាគ្មានដីទេ ពួកគេនឹងមិនមានផ្ទះសម្បែង មិនមានជំរក និងមិនមានចំណូល។

៤. អំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ និងការបៀតបៀន

ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុង គឺជាក្រុមដែលត្រូវបានគេមិនយកចិត្តទុកដាក់ និងងាយរងគ្រោះបំផុតមួយនៅក្នុងសង្គម។ ជាលទ្ធផលពួកគេតែងតែជួបនឹងការបៀតបៀន ទាំងនៅក្នុងផ្ទះ និងក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ ដោយគ្មានការការពារពីអាជ្ញាធរ ឬប្រព័ន្ធសុវត្ថិភាព។ កង្វះខាតភ្លើងបំភ្លឺផ្លូវគ្រប់គ្រាន់ ជាមួយនឹងសកម្មភាពបទល្មើស និងការវាយតប់គ្នាជារឿយៗក្នុងសហគមន៍របស់ពួកគេ គឺជាកត្តាដែលបង្កើនភាពងាយរងគ្រោះ ហើយប៉ះពាល់ដល់សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់ពួកគេផងដែរ។ ផ្ទះសម្បែងរបស់ពួកគេជាទូទៅទ្រុឌទ្រោម គ្មានរចនាសម្ព័ន្ធនឹងមាំមិនបានផ្តល់ការការពារបន្តិចសោះពីអ្នកខាងក្រៅ។ ស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសភាគច្រើនបានលើកឡើងពីការភ័យខ្លាចពីគ្រោះថ្នាក់ចរាចរណ៍ ការបៀតបៀនពីជនច្រឡំ ក្នុងសកម្មភាពបទល្មើស និងចោរឈ្នួលដែលបានកើនឡើងព្រោះមនុស្សបានបាត់បង់ការងារដោយសារការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ។ អត្រាអក្ខរកម្មនៅសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងទូទៅមានកម្រិតទាប ហើយបុរសភាគច្រើនមានទស្សនៈបុរាណអំពីតួនាទីយេនឌ័រ។ ៥៥ ភាគរយនៃអ្នកឆ្លើយតបមានអារម្មណ៍ថាពួកគេមិនមានតម្លៃស្មើនឹងសមាជិកបុរសក្នុងគ្រួសាររបស់ពួកគេ ខណៈដែល ៣៦ ភាគរយបានលើកឡើងថាពួកគេធ្លាប់ជួបនឹងការបៀតបៀន ឬការរំលោភបំពានក្នុងគ្រួសារ ឬសហគមន៍ ។

ស្ត្រីដែលត្រូវបានសម្ភាសម្នាក់បានរាយការណ៍ថា ធ្លាប់ជួបអំពើហិង្សាផ្អែកលើយេនឌ័រ ដោយសារវិបត្តិជំងឺកូវីដ១៩។ ស្ត្រីម្នាក់នោះបានប្រាប់ថាព្រោះតែការរំលោភបំពានលើផ្លូវចិត្តតឈប់ពីប្តីរបស់គាត់ សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់គាត់កំពុងទទួលរងផលលំបាក ហើយគាត់តែងតែមានការភ័យខ្លាចជានិច្ច (សូមមើលករណីសិក្សាខាងក្រោម) ។

ករណីសិក្សា៖ អំពើហិង្សាផ្នែកលើយេនឌ័រ

ស្ត្រីម្នាក់ដែលមានវ័យពាក់កណ្តាល មានកូនប្អូននាក់ រស់នៅក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រនៅទីក្រុងមួយ ក្នុងភ្នំពេញ ព្រួយបារម្ភថាការរំលោភបំពានដោយដៃប្តីរបស់គាត់ផ្ទាល់ដែលគាត់កំពុងប្រឈម កាន់តែកើនឡើងខ្លាំង។ ដំបូង ចាប់ផ្តើមពីការរំលោភបំពានលើផ្លូវចិត្ត តែនាពេលថ្មីនេះប្តីរបស់គាត់បានចាប់ផ្តើមប្រើហិង្សា និងវាយដំគាត់។ គាត់បន្ទោសលើកូរីដ-១៩៖ “ខ្ញុំបេះបន្លែពីបឹងក្បែរផ្ទះយកទៅលក់នៅផ្សារដើម្បីរកចំណូលបន្តិចបន្តួចសម្រាប់គ្រួសារ។ ខ្ញុំលក់បានប្រហែលពី ១៥ ០០០រៀល (៣.៧៥ ដុល្លារអាមេរិក) ទៅ ២០ ០០០រៀល (៥ ដុល្លារអាមេរិក) ក្នុងមួយថ្ងៃ។ ប្តីរបស់ខ្ញុំបាត់បង់ការងារដោយសារកូរីដ-១៩ ដូចនេះគាត់ជះកំហឹងមកលើខ្ញុំ។ នៅពេលខ្ញុំចេញពីផ្ទះទៅបេះបន្លែនៅបឹង គាត់ចោទថាខ្ញុំផិតក្បត់ជាមួយបុរសផ្សេងក្នុងសហគមន៍។ ការចោទប្រកាន់នេះបន្តមានដល់ទៅរាប់ខែ។ ថ្ងៃមួយនៅក្នុងខែវិច្ឆិកា ខ្ញុំចេញទៅបឹង ហើយឃើញអ្នកជិតខាងម្នាក់។ យើងបាន

និយាយលេងប្រហែលជា ២០នាទី អំពីកូរីដ-១៩ដែលកំពុងប៉ះពាល់ដល់ពួកយើង។ នៅពេលខ្ញុំត្រឡប់មកផ្ទះវិញ ប្តីខ្ញុំបានសួរថាហេតុអ្វីបានជាទៅយូរម្ល៉េះ។ ខ្ញុំបានឆ្លើយប្រាប់គាត់តាមត្រង់ តែគាត់មិនជឿ។ គាត់ចាប់ផ្តើមស្រែក ដាក់ខ្ញុំ និងចោទថាខ្ញុំលួចលាក់មានប្រុស។ គាត់ខឹងយ៉ាងណាស់នៅថ្ងៃហ្នឹង គាត់ចាប់ផ្តើមវាយខ្ញុំ ហើយឥឡូវ ជើងរបស់ខ្ញុំមានស្នាមជាំដោយសារគាត់វាយខ្ញុំខ្លាំង ។”

នៅពេលសាកសួរថាតើគាត់មានទទួលបានការគាំទ្រអ្វីឬទេ គាត់បានឆ្លើយថាដោយសារតែការរំលោភបំពានដែលគាត់បានប្រឈម សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់គាត់កំពុងតែរងផលវិបាក ហើយគាត់តែងតែស្ថិតក្នុងសភាពភ័យខ្លាចជានិច្ច និងមិនមាននរណាជាទីពឹងពាក់ឡើយ។ គាត់បានប្រាប់ថាគ្មានជំរើសផ្សេងក្រៅពីទៅបេះបន្លែនៅ បឹងសម្រាប់លក់នៅផ្សារ និងប្រឈមនឹងការរំលោភបំពានពីប្តីរបស់គាត់នោះទេ ព្រោះគាត់ត្រូវចិញ្ចឹមកូនរបស់គាត់។ “ខ្ញុំស្រឡាញ់ប្តីរបស់ខ្ញុំណាស់ នៅពេលគាត់ឈឺចំពេលដែលខ្ញុំឈឺដែរនោះ ខ្ញុំប្រាប់ឱ្យគាត់ទៅពេទ្យជំនួសខ្ញុំ ដោយសារយើងមិនមានលទ្ធភាពបង់ថ្លៃព្យាបាលសម្រាប់យើងទាំងពីរនាក់នោះទេ។ ខ្ញុំគ្រាន់តែនៅផ្ទះ និងលេបថ្នាំ។ ពេលខ្លះ ខ្ញុំចង់លែងលះគាត់ព្រោះគាត់ធ្វើបាបខ្ញុំខ្លាំងពេក តែមិនដាច់ចិត្តព្រោះខ្ញុំមានកូនប្អូននាក់ ហើយខ្ញុំមិនចង់បានប្តីថ្មី។ ប្តីថ្មីនឹងធ្វើបាបកូនរបស់ខ្ញុំ និងមិនព្រមទទួលយកពួកគេឡើយ។”

៥. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

យោងលើការរកឃើញ ស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងបានប្រឈមនឹងផលប៉ះពាល់នៃការរីករាលដាលនៃជំងឺកូវីដ-១៩ ខ្លាំងជាបុរស មូលហេតុចម្បងគឺដោយសារគាត់ជាស្ត្រីភេទ។ តួនាទីយេនឌ័រដែលមានលក្ខណៈប្រពៃណីបង្ខាំងស្ត្រីឱ្យនៅតែក្នុងផ្ទះ និងសហគមន៍ដែលធ្វើឱ្យគាត់មិនត្រឹមតែប្រឈមហានិភ័យកាន់តែខ្លាំងនៃការឆ្លងមេរោគកូវីដ-១៩ ប៉ុណ្ណោះទេ ថែមទាំងប្រឈមនឹងបញ្ហាលំបាកផ្សេងជាច្រើនទៀតដែលប៉ះពាល់ដល់សុខភាពផ្លូវចិត្តរបស់គាត់។ ដោយសារស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងមានតួនាទីចម្បងបំពេញតម្រូវការប្រចាំថ្ងៃក្នុងគ្រួសារ វិបត្តិជំងឺកូវីដ-១៩ បានដាក់បន្ទុកបន្ថែម និងបង្កើនភាពងាយរងគ្រោះដល់ពួកគាត់។ អ្នកឆ្លើយតបភាគច្រើនបានទទួលផលប៉ះពាល់ខ្លាំងលើផ្លូវកាយ និងផ្លូវចិត្ត ដោយសារបញ្ហាអសុវត្ថិភាពនៃស្បៀងអាហារ ស្ថានភាពរស់នៅមិនសមរម្យ និងការបាត់បង់ចំណូល ដែលជំរុញការភ័យខ្លាចដែលពួកគេមានស្រាប់ទាក់ទងនឹងបញ្ហាអសុវត្ថិភាពជីវ្ជរបស់ពួកគេរឹតតែខ្លាំងឡើង។ ដើម្បីស្តារឱ្យប្រសើរជាងមុនពីផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច-សង្គមដែលបណ្តាលមកពីការផ្ទុះរាតត្បាតថ្មីៗនេះនៅកម្ពុជា យន្តការការពារផ្នែកសង្គម និងការផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីគួរត្រូវបានយកចិត្តទុកដាក់ជាអាទិភាព ដើម្បីធានាថាក្រុមដែលត្រូវបានគេមិនយកចិត្តទុកដាក់ និងងាយរងគ្រោះបំផុតក្នុងសង្គមមិនបន្តធ្លាក់ក្នុងភាពក្រីក្រ។

៦. អនុសាសន៍

ពិនិត្យមើលតម្រូវការទាំងអស់ក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុង និងផ្តល់ការគាំទ្រដល់សហគមន៍ទាំងនោះ ដូចនឹងទំនួលខុសត្រូវរបស់រដ្ឋាភិបាល។ ធានាលទ្ធភាពទទួលបានស្បៀងអាហារ ទឹក អនាម័យ និងលំនៅឋាន សម្រាប់ក្រុមងាយរងគ្រោះ និងបង្កើតយន្តការធានាសុវត្ថិភាពនៃចំណូល និងការការពារផ្នែកសង្គមដើម្បីកាត់បន្ថយផលប៉ះពាល់ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចពីជំងឺរីករាលដាលកូវីដលើស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងដែលធ្វើការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធ។

ផ្អាកជាបន្ទាន់គ្រប់ការបណ្តេញចេញទាំងអស់ និងខិតខំផ្តល់ប័ណ្ណកម្មសិទ្ធិកាន់កាប់ដីធ្លីបន្ថែមដល់សហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុងដើម្បីបង្កើនសុវត្ថិភាពក្រោយពីផលប៉ះពាល់ដោយសារជំងឺរីករាលដាលកូវីដ តាមរយៈការគាំទ្រសិទ្ធិរបស់ពួកគេក្នុងការទទួលបានដីធ្លី និងជីវភាពរស់នៅសមរម្យ។

ធានាថាធនធានដែលមានស្រាប់ទាំងអស់ត្រូវបានប្រើប្រាស់ ដើម្បីបង្កលទ្ធភាពទទួលបានសេវាថែទាំសុខភាព ដែលគ្មានការរើសអើង សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋគ្រប់រូបក្នុងតម្លៃសមរម្យ និងមានគុណភាព។ ចាត់ វិធានការឆ្ពោះទៅកាន់ការសម្រេចបាននូវការគ្របដណ្តប់សុខភាពជាសកល និងវិនិយោគលើសេវាថែទាំសុខភាព ដើម្បីការពារសិទ្ធិទទួលបានសេវាសុខភាពសម្រាប់មនុស្សគ្រប់រូប។

ព្យួរការប្រមូលបំណុល និងកំណើនការប្រាក់លើកម្ចីដើម្បីផ្តល់ការគាំទ្រគ្រប់គ្រាន់ដល់ក្រុមដែលរងផលប៉ះពាល់ខ្លាំងដោយសារការបាត់បង់ចំណូល ដូចជាអ្នកធ្វើការងារក្រៅប្រព័ន្ធ និងឯករាជ្យ។

ធានាសេរីភាពក្នុងការបញ្ចេញមតិ ដើម្បីអាចឱ្យព័ត៌មានផ្សព្វផ្សាយបានដោយគ្មានការគាបសង្កត់ ឬមានសំពាធលើការនិយាយស្តី។ លើសពីនេះ អំណាចពិសេសក្នុងគ្រាអាសន្ន មិនត្រូវប្រើប្រាស់ជាមូលដ្ឋានសម្រាប់បំបិទមតិរិះគន់ និងសំឡេងសកម្មជន ឬធ្វើទុក្ខបុកម្នេញសង្គមស៊ីវិលទោះក្នុងកាលៈទេសៈណាក៏ដោយ។

ផ្តល់ការលំអហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធឱ្យប្រសើរ ដើម្បីការពារស្ត្រីពីការបៀតបៀន ជាពិសេសការផ្តល់អគ្គិសនី និងភ្លើងបំភ្លឺផ្លូវក្នុងសហគមន៍ក្រីក្រក្នុងទីក្រុង។

តាមដានពីដំណើរការនៃពាក្យបណ្តឹង ដែលរាយការណ៍ដោយស្ត្រីក្រីក្រនៅទីក្រុងអំពីអំពើហិង្សា និងការបៀតបៀន និងធានានូវការការពារសម្រាប់ស្ត្រីដែលរងគ្រោះដោយសារអំពើហិង្សាផ្នែកលើយេនឌ័រ។ លើកកម្ពស់ការយល់ដឹងអំពីយន្តការដាក់ពាក្យបណ្តឹងដែលស្ត្រីអាចប្រើប្រាស់បាននៅពេលពួកគេជួបនឹងអំពើហិង្សាផ្នែកលើយេនឌ័រ និងលើកទឹកចិត្តឱ្យពួកគេចូលរួមកិច្ចពិភាក្សានានាដើម្បីលើកកម្ពស់សិទ្ធិស្មើគ្នារវាង ស្ត្រី និងបុរស។

អង្គការសហគមន៍ទឹកឆ្នេរ

Sahmakum Teang Tnaut Organization • a Cambodian Urban NGO

ទូរស័ព្ទទំនាក់ទំនង៖ (855) 23 555 1964

គេហទំព័រ៖ www.teangtnaut.org

សំឡេងទីក្រុង៖ <https://urbanvoicecambodia.net>

ហ្វេសប៊ុក៖ <https://www.facebook.com/sttcambodia>